

הוצאת חפצים מחוץ לעירוב

ג. הוצאת חפצים המיועדים לזיהוי

שולחן ערוך אורח חיים סימן שא סעיף כג: הבנים יוצאים בזגין (פירוש כמין פעמונים קטנים) הארוגים להם בכסותם, אבל אם אינם ארוגים, לא.
הגה: ולא מהני הא דמחובר לכסות, רק בדבר שדרכו להיות מחובר שם, אבל אם חיבר שם דבר שאין דרכו בכך, אסור. ואותן עגולים ירוקים שגזרה המלכות שכל יהודי ישא אחד מהן בכסותו, מותר לצאת בהן אפילו אינו תפור בכסותו רק מחובר שם קצת.
משנה ברורה על השולחן ערוך:

עט. הארוגים להם - ולכן לא חיישין דילמא מיפסק ואתי לאתויי (לא חוששים שמא יפסקו מן הבגד ויבוא להביאם בידו).
פ. אינם ארוגים לא - ... וכל שכן בזוג שבצוארו דאסור לצאת, דחיישין דילמא מיפסק מהכסות או מצווארו ואתי לאתויי.
פא. רק בדבר וכו' - דהיינו כגון זוג, שהדרך היה בזמניהם להיות בכל הבגדים לנוי, לכך שרי באריג, שלא גזרו אטו אינו אריג, כיון שהוא נוי לבגד לא הטריוו חז"ל להפסיד אותו ולהתגנות.
פב. שאין דרכו בכך - היינו, דגרו מחובר אטו אינו מחובר.
פג. מותר לצאת בהן - דחשיב מלבוש, כיון שדרך לצאת בו כל ימי השבוע, ולא חיישין דילמא יתבייש ושקיל ליה ואתי לאתויי, שאימת מלכות עליו, גם לא חיישין דילמא מיפסק ואתי לאתויי, כמו בזגים שאינם ארוגים, שאין זה חשיב.

❖ **לפי הנלמד, באלו תנאים יהיה מותר לצאת לרשות הרבים עם דבר שנועד לנוי וזיהוי, כגון דיסקית, תג יחידה, דרגות, שורך הדרכה, סיכת לוחם, כומתה בכותפת?**

הרב גורן, התייחס להוצאת דיסקית ענודה על הצוואר, כאשר ההוצאה אינה לרשות הרבים, אלא ל'כרמלית', שההוצאה בה אסורה מדרבנן: שו"ת משיב מלחמה חלק ב סימן סה:

אם נושאים את הדיסקית על הצוואר בחוט או בשרשרת מותר, אבל לשאת אותה בכיס או ביד אסור, בהסתמך על ההלכה במסכת שבת נח ובשולחן ערוך: שחותר מתכת עבדים של יהודים שהיו כפופים לריש גלותא בבבל, התלוי על הצוואר אינו אסור לצאת בו אפילו לרשות הרבים, אלא רק מטעם חשש שמא יפסק ואתי לאתויי ד' אמות ברשות הרבים... לכן, מותר לצאת לכרמלית ולמקום האסור בטלטול, בדיסקית זיהוי על הצוואר, גם במקום שאין בו עירוב מפני שדינו כמלבוש, והחשש שמא יפסק ואתי לאתויי ד' אמות ברשות הרבים אין כאן, משום שאיסור טלטול בכרמלית אינו אלא מדרבנן ואין גוזרין גזירה לגזירה.

ד. הוצאת חפצים המחוברים ללבוש

שולחן ערוך אורח חיים סימן שא סעיף לט:

מותר לצאת ברצועות התלויות באבנט אף על פי שאין המנעלים קשורים בהם, **דלא חשיבי** ובטלי אגב האבנט, אבל אם הם (הרצועות) של משי, חשיבי ולא בטלי ואסור אם אין המנעלים קשורים בהם. והוא הדיו לכל דבר שנפסק מן הבגד **וראשו אחד מחובר**, כגון לולאות, **ואינו חשוב**, מותר לצאת בו. ואם חשוב הוא, אסור לצאת בו.

משנה ברורה על שולחן ערוך:

קמז. התלויות באבנט אף על פי וכו' - שדרכן היה לקשור ראש הרצועה האחת במנעלים ולמתוח אותן למעלה, וראש השני היה קושר באבנטו, ופעמים שהולך בלא מנעלים כגון ביום הכיפורים או מפני רוב החום, ונשאר הרצועה תלויה באבנט.

קמט. אם אין וכו' - דאם היו קשורים בהם, הווי בכלל תשמיש לבגד, ומותר בכל גווניו.

הקדמה:

אחת מלמט' מלאכות שנאסרו בשבת היא מלאכת 'הוצאה'. אסורה מהתורה הוצאה מרשות היחיד לרשות הרבים או להיפך, וכן טלטול חפץ ברשות הרבים יותר מארבע אמות. לדעת רבים מהפוסקים, כיום לא מצויה מציאות של 'רשות הרבים'. אולם, מדרבנן אסור טלטול אף במקום שאינו נכנס בגדרי 'רשות הרבים', כל עוד לא הוקף בעירוב. הייחודיות שבמלאכת 'הוצאה' היא, שאף שלא נעשה שינוי בחפץ עצמו הדבר נחשב מלאכה.

שאלה: האם מותר לצאת מחוץ לעירוב עם כומתה הנתונה בכותפת, דיסקית הענודה לצוואר, נייר טואלט במידה ונצרך לנקביו, סידור או יין לקידוש?

א. מקור הדין

משנה שבת פרק ז משנה ב:

אבות מלאכות ארבעים חסר אחת... המוציא מרשות לרשות.

חכמינו הביאו ראיה לאיסור הוצאה מרשות לרשות מן הפסוקים:

תלמוד בבלי שבת דף צו עמוד ב:

הוצאה גופה היכא כתיבא (היכן כתובה בתורה)? אמר רבי יוחנן: דאמר קרא (שמות לו, ו) ויצו משה ויעבירו קול במחנה (לאמר) איש ואשה אל-עשו עוֹד מלאכה לתרומת הקֹדֶשׁ ויָקְלָא הָעָם מִקִּבְיָא'. משה היכן הזה יתיב (היכן היה יושב)? במחנה לוי, ומחנה לוי רשות הרבים הוא, וקאמר להו לישראל: לא תפיקו ותיתו (לא תוציאו ותביאו) מרשות היחיד ידידכו (מהאוהל שלכם) לרשות הרבים.

רמב"ם הלכות שבת פרק יב הלכה ח:

הוצאה מרשות לרשות מלאכה מאבות מלאכות היא... וכן למדו מפי השמועה שהמעביר ברשות הרבים מתחלת ארבע לסוף ארבע הרי הוא כמוציא מרשות לרשות וחייב.

מבואר בדברי הרמב"ם שישנם שני איסורים: א. הוצאה מרשות לרשות. ב. העברת ארבע אמות ברשות הרבים.

ב. הוצאת בגדים ותכשיטים שלבוש בהם

מן התורה, אין איסור הוצאה בבגדים ותכשיטים שהאדם לבוש בהם:

רמב"ם הלכות שבת פרק יח הלכה יז:

המוציא תינוק חי וכיס תלוי בצווארו חייב משום הכיס שאין הכיס טפלה לתינוק, **אבל אם הוציא את הגדול אף על פי שהוא מלבוש בכליו וטבעותיו בידו פטור שהכל טפילה לו**, היו כליו מקופלין על כתיפו הנושא אותו חייב.

❖ **לפי הרמב"ם, מדוע אין איסור הוצאה במלבושים ותכשיטים?**

אף על פי שאין איסור הוצאה מן התורה בחפצים אלו, חכמים נתנו סייגים להוצאתם:

רמב"ם הלכות שבת פרק יט הלכות ד-ו:

זה הכלל כל היוצא בדבר שאינו מתכשיתו ואינו מלבוש והוציאו כדרך שמוציאין אותו דבר חייב (מהתורה), וכל היוצא בדבר שהוא מתכשיתו והיה רפוי ואפשר שיפול במהרה ויבוא להביאו ברשות הרבים, וכן אשה שיצאת בתכשיתין שדרכה לשלוף אותן ולהראותן הרי אלו פטורין (פטור מחיוב קרבן, אבל אסור מדרבנן), וכל דבר שהוא תכשית ואינו נופל ואין דרכה להראותו הרי זה מותר לצאת בו...

❖ **לפי דברי הרמב"ם, מה הם התנאים בהם מותר להוציא מלבושים ותכשיטים לרשות הרבים?**

והגית בו' - דפי לימוד עצמי לחיילי צה"ל

❖ **חוזה דעתך, האם בכלל היתר זה יהיה מותר להוציא נייר טישו לקינוח אף?**

ז. הוצאת חפצי מצווה אנג חפצים הנדרשים לפעילות מבצעית

ביצחק יקרא על משנה ברורה חלק ג הרחבה לעמ' 25, הרב אביגדר בנצל:

אם כל רצונו של האדם הוא להוציא עמו סידור תפילה וכיו"ב... נראה להוסיף בזה עצה... דהנה קיימא לן 'דאגד כלי שמיה אגד', היינו שאם כמה חפצים מונחים יחד בכלי אחד, 'הכלי משים כל שיש בו כחפץ אחד'. וכיון שכל מה שבאריזה נחשב לחפץ אחד, אם כן כיון שעל חלק מן החפץ חל היתר להוציא משום פיקוח נפש, ממילא גם על חלקו האחר של החפץ שאינו נצרך לפיקוח נפש חל ההיתר, שהרי לא שייך שעל חצי חפץ יהיה מותר ועל חצי חפץ יהיה חייב.

ח. הלכה למעשה

כך נפסק להלכה בספרנו 'תורת המחנה':

א. מותר לצאת מחוץ לעירוב עם תג יחידה, דרגות, שורך הדרכה, סיכת לוחם, ונראה שאף עם כומתה בכותפת (אך לא עם כובע עבודה המונח שם). ובלבד שיהיו מהודקים היטב למדים (כגון באמצעות סיכת ביטחון), כך שאין לחוש שייפלו ויבואו לסלטם ברשות הרבים או בכרמלית.

ב. מותר לצאת מחוץ לעירוב עם דיסקיות בנעליים, שכן הדיסקיות בטלה לנעל. יתר על כן, אף יציאה לדבר רשות בדיסקית שבצוארו מותרת, שהרי דרכו לשאתה בקביעות על גופו, ונחשבת לו כמלבוש.

ג. בנסיבות מבצעיות כיציאה לשמירה בעמדה הסמוכה לבסיס, יש להעדיף ללבוש את השכפץ, הכובע, הקסדה, והברכיות, קודם היציאה אל מחוץ לעירוב, ולא לסלטם בידיים (ובלבד כמובן שאין בדרך זו הכבדה על הלוחם עד כדי חשש פגיעה במוכנותו המבצעית).

ד. מותר לצאת אל מחוץ לעירוב עם משקפי ראייה שמחובר אליהן זוג עדשות כהות ('קליפון'), שכן אין לחוש שיבואו להסירן מעליו (ובהכרחת המשקפיים כשה'קליפון' מקופל למעלה אין איסור), וכל שכן שמותר לצאת עם משקפי ראייה בעלות זגוגיות מתכהות. ברם, לרוב אין להקל על יציאה עם משקפי שמש, שכן מצוי הדבר שבהגיעו לצל מסירם מעל עיניו, אולם אם ברי לו שלא יסירם כלל מעיניו, רשאי להקל בכך, במיוחד אם ההימנעות מהרכבתם מקשה על תפקודו במהלך פעילות מבצעית.

ה. מעיקר הדין מותר לעטות כפפות (כגון כפפות צמר או 'נומקס') ביציאה אל מחוץ לעירוב, אלא שאם אינו מורגל לעטותם ברציפות ויש לחוש שיסירם שם מעל ידיו ויטלטלם, ראוי להימנע מכך (למעט, כמובן, כשהדבר נחוץ לצורך המוכנות המבצעית). כל שכן שאין לצאת לדבר רשות עם שקית חימום (שהופעלה קודם השבת), שאמנם נועדה לתשמיש הגוף, אך כלל אינה נישאת עליו בדרך לבישה, מה גם שרגילים להוציאה מידי פעם ולנערה בכדי לחדש את פעולתה.

ו. הנצרך לנכסיו רשאי להוציא עימו נייר טואלט לכרמלית כדרכו בחול, לפי שהקלו חכמים בענין זה משום כבוד הבריות. אולם כתבו מפוסקי דורנו שאין טלטול מטפחת-אף כלולה בהיתר זה.

ז. במקום צורך גדול רשאים חיילים לצרף לצידוד המבצעי חפצים אישיים נצרכים, כסידור או יין לקידוש, ולשאת הכל יחד, וראוי שיתחבבו את החפצים לאפוד או לתרמיל שמונח בו הצידוד מבצעי, כך שישאו הכל בכלי אחד.

קנ. אסור לצאת בו' - שכיון שאין משמשת כלום לבגד מחמת שנפסק ראשו אחד, הרי הוא משוי, ואינו בטל לגבי הבגד כיון שהוא חשוב.

❖ **על פי זה, האם מותר לצאת עם דיסקית בנעליים אל מחוץ לעירוב?**

ה. הוצאת חפצים המשמשים להגנה או ריפוי

שולחן ערוך סימן שא סעיפים ז, יד, כב, לז:

הלכך לא יצא איש...לא בשריון ולא בקסדה ולא במגפים, ואם יצא פטור **שהם דרך מלבוש**.

דבר שהוא **דרך מלבוש**, אפילו אם אינו לובשו **אלא משום אצולי טינוף**, מותר לצאת בו בשבת. הגה: ולכן מותר ללבוש בגד מפני הגשמים או כובע על ראשו.

יוצאים במוך וספוג שעל המכה **לפי שהם מרפאים**, הילכך הוי כמו תכשיט. מותר לצאת בשבת בבתי ידים הנקראים גואנטי"ש. ויש מי שמחמיר להצריך שיתפרם מערב שבת בבתי ידים של מלבושיו, או שיקשרם בהם בקשר של קיימא יפה, וראוי לחוש לדבריו.

משנה ברורה על השולחן ערוך:

כה. פטור שהם וכו' - ומכל מקום אסור משום מראית העין, שיחשדוהו הרואים שרוצה להלחם בהם בשבת.

קלח. בבתי ידיים - והטעם, שהם מלבוש גמור שעשוין להגין מפני הקור. ויש מי שמחמיר הוא משום דלפעמים צריך למשמש בידיו להסיר ממנו כנה או פרעוש העוקצתו, וחיישינן שמא ישכח ואתי לאתויי ארבע אמות ברשות הרבים.

קמ. או שיקשרם וכו' - דתו ליכא למיחש שמא יוציאו בידיו.

קמא. וראוי לחוש לדבריו - ועכשיו נהגו להקל, ואפשר משום דכיון שלהרבה פוסקים אין לנו רשות הרבים מדאורייתא בזמן הזה דנגזור דילמא אתי לאתויי. ומשמע מדברי האחרונים, דאף שאין למחות ביד המקילין, מכל מקום ראוי לכל בעל נפש להחמיר.

מן השולחן ערוך והמשנה ברורה עולה, שאביזרים המשמשים להגנה או ריפוי ונישאים כדרך מלבוש מותר לצאת בהם, ואם יש חשש שיפלו או שיורידם, מותר דווקא אם מחוברים בבגדו.

❖ **לדעתך, האם מותר לצאת עם משקפי שמש לעיניו? מה הדין במשקפיים רגילות שמחבר אליהם עדשות כהות? האם מותר להוציא עמו שקית חימום?**

❖ **האם תוכל ללמוד מההלכה לגבי שריון וקסדה, כיצד צריך לנהוג חייל היוצא לשמירה ונדרש לשאת עמו אפוד ומחסנית?**

ו. הוצאת נייר טואלט במקום שאין בו עירוב

כפי שהוזכר לעיל, לדעת רבים מהפוסקים, כמעט ואין היום מציאות של רשות הרבים גמורה, והאיסור להוציא מרשות לרשות במקום בו אין עירוב הוא מדרבנן.

תלמוד בבלי סוכה דף לו עמוד ב:

דתניא: בשבת - שלש אבנים מקורזלות (אבנים מחודדות בצד אחד וראויות לקינוח) מותר להכניס לבית הכסא (אף על פי שמעיקר הדין הם מוקצה).

שולחן ערוך אורח חיים סימן שיב סעיף א:

משום כבוד הבריות היתירו לטלטל אבנים לקנח...

הגה: יש אומרים דוקא בחצר מותר לטלטל אבנים, ויש אומרים **דאפילו מכרמלית לרשות היחיד נמי שרי, דהא נמי אינו רק איסור דרבנן, ומשום כבוד הבריות היתירוהו.**

והגית בו'

דפי מקורות בהלכה צבאית ללימוד עצמי לחיילי צה"ל

יוצא לאור ע"י הרבנות הצבאית הראשית - ענף ההלכה - בית המדרש להלכה צבאית

מערכת: סא"ל הרב ישי איתן רע"ו הלכה, רס"ן הרב דב ברוקוביץ רמ"ד הלכה,

סרן הרב דודי גרינפלד קמ"ד כתיבה, אע"צ הרב חנניה שפרן

כתיבה ועריכה: סמל ר' אליה בלף, רב"ט ר' יצחק ענתבי

הקו הפתוח: 052-9414414. נשמח לשאלות ולתגובות: bmlhalacha@gmail.com

